

Pál és az efezusiak

SZOMBAT DÉLUTÁN

E HETI TANULMÁNYUNK: Apostolok cselekedetei 18:18-21;
19:13-20:1, 17-38; Efezus 1:1-2, 9-10; 3:13; 6:21-24

„Megismertette velünk akarátának titkát az ő jó kedve szerint, amelyet előre elhatározott magában, az idők teljességének rendjére nézve, hogy Krisztusban mindeneket egybeszerkeszt, mind amelyek a mennyben, mind amelyek a földön vannak” (Ef 1:9-10, ÚRK).

Amikor leírunk valamit, azt okkal tesszük, és az ok elég komoly is lehet. Például Abraham Lincoln 1863-ban írta híres gettysburgi beszédét, az amerikai polgárháború ottani csatája után, amiben mintegy hétezeren haltak meg. Beszédében Lincoln az alapító atyákra utalva kifejezte, szerinte a polgárháború a végső próba, ami eldönti, hogy az 1776-ban alapított nemzet vajon megmarad vagy eltűnik a föld színéről.

Pált szintén rendkívül súlyos ok vezette levele megírására. Az efezusiak majdnem elcsüggedtek, részben az apostol bebörtönzése (Ef 3:13, 6:20), részben az üldözések és kísértések miatt. Pál emlékezteti őket, hogy mi történt, amikor megtértek, amikor elfogadták Jézust Üdvözítőjüként és az egyház tagjaivá váltak. Krisztus teste (Ef 1:19-23, 4:1-16), a templom építőkövei (Ef 2:19-22), Krisztus menyasszonya (Ef 5:21-33) és jól felszerelt serege lettek (Ef 6:10-20). Stratégiai szerepet játszanak Isten nagy tervének véghezvitelében, ami által mindent egyesíteni akar Jézusban (Ef 1:9-10). Pál azért írt, hogy ráébressze az efezusiakat: Krisztus követésében találhatják meg teljes identitásukat és kiváltságukat.

PÁL, AZ EFEZUSI EVANGÉLISTA

Mit tesz Pál első efezusi látogatása során, a második misszióútja végén (ApCsel 18:18-21)?

Efezus volt a Római Birodalom egyik legnagyobb városa. Körülbelül kétszázötvenezer lakta. A birodalom egyik leggazdagabb provinciájának, Ázsiának a fővárosa volt. A tartomány területe a mai Kis-Ázsia nagy részét tette ki. Pál napjaiban a tartomány tovább fejlődött és gazdagodott. Efezus nemcsak kikötőváros volt, fontos szárazföldi útvonalak is ott kereszteződtek. Lakói számos istenséget imádtak, de Artemisz volt közöttük a fő, akit a város védelmezőjének tartottak. Őt tisztelték a polgári szertartásokon, a sporteseményeken és az éves ünnepeken. (Artemiszt a rómaiak Diánának nevezték; lásd ApCsel 19:24, 35.)

Később, harmadik misszióútja során Pál visszatért Efezusba (ApCsel 19:1-12), és „három évig” maradt ott (ApCsel 20:31, ÚRK). Jelentős időt töltött a városban azzal a szándékkal, hogy szilárd alapot vessen a kereszténységnek.

Milyen különös esemény vezetett oda, hogy „az Úr Jézus” tisztelete széles körben elterjedt Efezusban (ApCsel 19:13-20)?

Lukács elbeszéli a város hét vándor zsidó ördögűzőjének különös történetét, akik Jézus és Pál nevét említve akartak ördögöt űzni, de próbálkozásuk kudarcba fulladt. Az eset híre futótűzként terjedt a városban, „*félelem szállt mindnyájukra, és magasztalták az Úr Jézus nevét*” (ApCsel 19:17, ÚRK). A történetek olyanokra is komolyan hatottak, akik már hívökké lettek. Nyilvánosan elégették drága, „ötvenezer ezüstpénzre” értékelt varázkönyveiket (ApCsel 19:19). A város többi lakóival együtt a hívők is megtanulták, hogy Jézus imádatát nem lehet bármi vagy bárki más tiszteletével elegyíteni.

Mit jelképezett a könyvek elégetése, főként annak fényében, hogy mekkora árat fizettek értük? Mit mond ez az Úr iránti teljes odaadásról?

LÁZONGÁS AZ AMFITEÁTRUMBAN

Olvassuk el ApCsel 19:21-20:1 szakaszát! Milyen tanulságokat vonhatunk le ebből a történetből?

A hatalmas, kifinomult városban Pál eredményesen tett bizonyosságot, aminek a hatása megmutatkozott a település egyik fontos gazdasági motorja, az Artemisz templom köré épülő idegenforgalom helyzetében is. Micsoda templom volt az! A lenyűgöző épület százhuszonhét oszlopon állt, mind-egyik hat méter magas volt, a szobrászat szempontjából nagyra értékelt hófehér, hibátlan pároszi márványból készült. Harminchat faragott oszlopát arannyal borították, az ókori világ hét csodája között tartották számon.

Egy Demeter nevű ötvös lázadást szított a kézművesek között, mivel attól tartott, hogy Pál bálványellenes szónoklatai miatt elapad a templomból érkező anyagi támogatás (ApCsel 19:27). A hirtelen duzzadó és tetre kész tömeg a piacról a huszonötezer embert befogadó amfiteátrumba özönlött. Ott folytatódott a zavargás, ami során két órán keresztül üvöltöttek, hogy „Nagy az efézusi Diána” (ApCsel 19:34)! Miután a város jegyzője feloszlatta a tömeget, Pál beszélt a hívókkal, majd elhagyta a várost.

Pál a harmadik misszióútja végén találkozott az efézusi gyülekezet vénjeivel. Hogyan összegeznénk a gondolatait (lásd ApCsel 20:17-38)?

Pál Efezussal kapcsolatos történetének időrendi vázlata

- * Kr. u. 52: Pál először tesz rövid látogatást Efezusban (ApCsel 18:18-21).
- * Kr. u. 53-56: Pál hároméves efézusi szolgálata (ApCsel 19:1-20:1). Ennek vége felé írta meg 1Korinthus levelét (1Kor 16:5-9).
- * Kr. u. 57: Pál Milétoszban találkozik az efézusi vénekkel (ApCsel 20:17-38).
- * Kr. u. 62: Pál megírja az Efezusi levelet, minden bizonnyal római fogságából.

*„Azért vigyázzatok, emlékezzetek arra, hogy én három évig nem szüntem meg éjjel és nappal könnyek között inteni mindenkit” (ApCsel 20:31).
Vajon mire figyelmeztetné ma Pál az egyházat? Miért?*

AZ EFEZUSI LEVÉL FELOLVASÁSA

Pál azért írta az Efezusi levelet, hogy hangosan felolvassák a hívők házigyülekezeteiben. Az apostol távozását követő években tovább növekedett a városban a keresztény mozgalom, megsokszorozódott a gyülekezetek száma. A korai hívők számára fontos esemény lehetett, amikor Tükhikosz, az alapító apostol személyes képviselője ismertette velük a levelet. Maga a levél is arra utal, hogy az összegyűlt csoport tagjai között ott volt az egész háznép: apa, anya, gyerekek és szolgák is (Ef 5:21-6:9). Abban az időben mások is a *háznép* részét képezték, így a pártfogoltak (olyan szabadok, akiknek a támogatása a házigazdától függött), de még vásárlók is. Tehát ők is ott lehettek, sőt más családok tagjai is.

Az alábbiakban találjuk a levél vázlatát, de olvassuk el az egész iratot, lehetőleg hangosan (körülbelül tizenöt percbe fog telni)! Milyen főbb gondolatok visszhangzanak benne?

-
1. Köszöntés (Ef 1:1-2)
 2. Bevezető áldásmondás (Ef 1:3-14)
 3. Ima a hívőkért, hogy Krisztus-központú bölcsességet kaphassanak (Ef 1:15-23)
 4. Egykor lélekben halottak voltak, most Krisztussal felmagasztaltattak (Ef 2:1-10)
 5. Krisztus az egyházat zsidókból és pogányokból hozta létre (Ef 2:11-22)
 6. Pál a pogányoknak hirdette Krisztust (Ef 3:1-13)
 7. Ima a hívőkért, hogy tapasztalják Krisztus szeretetét (Ef 3:14-21)
 8. Ragaszkodni az egyház Lélek-ihlette egységéhez (Ef 4:1-16)
 9. Új, az egységet erősítő élet (Ef 4:17-32)
 10. Szeretetben, világosságban és bölcsességben járni (Ef 5:1-20)
 11. Krisztusi élet a keresztény otthonban (Ef 5:21-6:9)
 12. Álljunk meg együtt: az egyház Isten serege (6:10-20)
 13. Záró köszöntések (Ef 6:21-24)

Mi az a meghatározó téma, ami végigfut a levélen? Mit jelent ez nekünk? Mely gondolatok ütnek szíven?

A LEVÉL KORABELI ÉRTELMEZÉSE

Hogyan kezdi és zárja Pál az efezusi hívőknek írt levelét? Ezek szerint mi volt a leghőbb kívánsága velük kapcsolatban (lásd Ef 1:1-2; 6:21-24)?

Pál már a levél legelején önmagát jelöli meg szerzőként (Ef 1:1). Az irat közepe felé ismét utal magára úgy, hogy „*Krisztus Jézus foglya*” (Ef 3:1, ÚRK), apostoli munkájára vonatkozó elmélkedésének bevezetésében (Ef 3:1-13). Zárásként pedig újból említi bebörtönzését (Ef 6:20), majd személyes szavakkal búcsúzik (Ef 6:21-22). Bár egyes kutatók tagadják a páli szerzőséget, fontos megjegyezni: az irat egyértelműen jelzi, hogy tőle származik, és a legtöbb keresztény igen helyesen el is fogadja ezt.

Hogyan fejezi ki Pál az aggodalmát amiatt, hogy milyen hatással lehet a fogsága az efezusi hívőkre (Ef 3:13)?

Az Efezusi levelet Pál nagyjából azonos időben és hasonló körülmények között írta, mint a fogságából írt többi levelét, így a kolossébelieknek (lásd különösen Kol 4: 7-8) és a Filemonnak szólót is. Már hosszabb idő telhetett el az apostol efezusi szolgálata óta (Ef 1:15; 3:1-2), valószínűleg Rómában írhatta a levelet, úgy Kr. u. 62-ben.

Az Efezusi levél kevés részletet közöl a hallgatóság helyzetéről. Figyelme számos dologra kiterjed. Átfogó képet mutat az időről, kezdi az Úrnak „*a világ teremtése előtt*” (Ef 1:4, ÚRK) meghozott döntésével, majd nagy vonalakban végigvezeti a Krisztusban felkínált üdvösség témáit. A levél nyelvezete magasztos, irodalmi, hosszú mondatokkal, ismétlődő kifejezésekkel és kiforrott metaforákkal. Pál stílusa másutt is hasonló (pl. Róm 8:31-39), de ezek a jellemzők az Efezusi levélben sűrűbben jelennek meg. Több dicsőítést, imát találunk benne, a nyelvezete olyan, mint az istentiszteleté (Ef 1:3-14, 15-23; 3:14-21), illetve gondosan megszerkesztett, emelkedett hangvételű szónoki szakaszokat is tartalmaz (pl. Ef 4:1-16; 5:21-33; 6:10-20).

KRISZTUS HATJA ÁT AZ EFEZUSI LEVELET

Hogyan jelenti be Pál a levele témáját (Ef 1:9-10)?

Hogyan foglalnánk össze az Efezusi levél üzenetét? Pál a börtönben felvázolja az idő teljességére vonatkozó isteni terv jövőképét, amelynek Krisztus a központja, illetve az egyház abban betöltött szerepét, Istennek a Krisztusban elindított terve végrehajtását, miszerint „[Krisztusban] *mindeneket egybeszerkeszt, mind amelyek a mennyben, mind amelyek a földön vannak*” (Ef 1:10, ÚRK). Ezt pedig úgy tette, hogy megalkotta egyházát új emberi közösséggé, zsidókból és pogányokból (Ef 2:14). A hívőket arra szólítja, hogy az isteni tervvel összhangban cselekedjenek, így jelezve a gonosz erőknek, hogy Isten végső terve már halad (Ef 3:10). Ef 1:9-10 versei azt hirdetik, hogy Krisztus a középpontja az egységnek, amit Isten célul tűzött ki. Nem meglepő tehát, hogy az Efezusi levél egészét Krisztus hatja át, mindenütt dicsőíti Isten Krisztusban végbevitt tetteit. Hálát mond azért, hogy a hívők számára elérhetővé váltak a Krisztusban felkínált lelki erőforrások. Pál harmincnál is többször használja a „*Krisztusban*” és hasonló kifejezéseket, és mindenütt Jézust magasztalja. A levél olvasása közben keressük ezeket a fordulatokat! Figyeljük meg, hányféleképpen összpontosít az apostol Jézusra! Pál újból fel akarja ébreszteni az efezusi hívők lelki elkötelezettségét, amikor emlékezteti őket, hogy ők az egyház tagjai, amelyben terve szerint Isten mindeneket Krisztusban akar egyesíteni. Amikor az „*egyház*” szót használja (görögül *ekklészia*) a levélben, akkor az „*egyetemes*” egyházra, vagyis általában az egyházra (nem a helyi gyülekezetre) utal.

Egyik fő stratégiája, hogy az egyházzal beszél, mégpedig élénk metaforákkal. Ezek közül négyet nagyobb részletességgel fejt ki:

1. Az egyház mint test (Ef 1:22-23; 2:16; 3:6; 4:1-16, 25; 5:23, 29-30).
2. Az egyház mint épület/templom (Ef 2:19-22).
3. Az egyház mint menyasszony (Ef 5:22-27).
4. Az egyház mint hadsereg (Ef 6:10-20).

Mindegyik kép a maga nemében érzékelteti, hogy Istennek mi a célja és a szándéka az egyházzal.

A Hetednapi Adventista Egyházban – aminek mi is a tagjai vagyunk – Isten olyan nemzeteken, nyelveken, fajokon, kultúrákon átívelő közösséget hoz létre (Jel 14:6-7), ami előre mutat tervének teljességére, miszerint mindeneket egyesít Jézusban (Ef 1:9-10). Hogyan működhetünk együtt Isten nagy tervével?

TOVÁBBI TANULMÁNYOZÁSRA:

A Jézus és Pál nevével visszaélő ördögűzők története (ApCsel 19:13-20; lásd a vasárnapi részt) segít megértenünk, hogy az apostol miért ejt olyan sok szót a hatalomról az Efezusi levélben. Jézus hatalmáról való friss meggyőződésük miatt egyes új hívők a tűzbe vetették drága varázskönyveiket. Körülbelül kétszázötven varázslással foglalkozó papirusznak és egyéb régészeti leletnek köszönhetően ma is bőven találni példát olyan szertartásokra, varázsigékre, átkokra stb., amelyekhez hasonlóak lehettek a könyvekben. Az iratok arra tanították a hívőket, hogyan végezzék a rituálékat, amelyekkel rávehetik az isteneket, az istennőket és a lelki erőket arra, amit akarnak. Lukács elmondja, hogy az elégetett iratok értéke ötvenezer ezüstpénz, avagy ötvenezer napi bér volt. (Mai áron egy képzett munkás esetében 80 dollár/nap bérrel számolva ez 4 millió dollár lenne!) Ez jól mutatja, milyen fontos és központi szerepet játszottak az iratok a mindennapi életben. „Isten hatalmas közbelépésére volt szükség ahhoz, hogy eléggé meggyőződjenek: teljesen meg kell térniük a talizmánok, a bűbáj és a varázsigék folytonos használatából, illetve a lelki hatalom szerzésének tradicionális módszereiből” (Clinton E. Arnold: *Ephesians*. Grand Rapids, MI., 2010, Zondervan, 34. o.). Ebből megértjük: az Efezusi levelet olyan hívőknek írta Pál, akiknek segítségre volt szükségük ahhoz, hogy „megbirkózzanak a gonosz kozmikus »erőinek« folytonos befolyásával és támadásaival” (Clinton E. Arnold: *Power and Magic: The Concept of Power in Ephesians*. Grand Rapids, MI., 1992, Baker Books, 165. o.). Pál válasza az Efezusi levél, amiben rámutat, hogy Krisztus az egyetlen, akit Isten felmagasztalt minden hatalom fölé (Ef 1:20-23). Hangsúlyozza annak az erőnek a felsőbbrendűségét, amit Isten biztosít a hívők számára (Ef 2:15-19; 3:14-21; 6:10-20).

BESZÉLGESSÜNK RÓLA!

- 1) Milyen erők vagy hatalmak aktívak ma a világunkban és a saját életünkben? Hogyan mutatkoznak meg, arra csábítva a hívőket, hogy őket tiszteljék és ne a felmagasztalt Krisztus iránt tanúsítsanak maradéktalan hűséget?
- 2) Pál kifejezi reményét Istennek az „idő teljességére” vonatkozó tervével kapcsolatban, ami szerint mindent egyesít majd Krisztusban. Nézzük át, hogyan használja a „reménység” szót Ef 1:18, 2:12 és 4:4 verseiben! Miért hiszi, hogy van remény a jövőre nézve?
- 3) Hogyan mutat Pál az Efezusi levél következő szakaszaiban Krisztus visszajövetelének nagy, jövőbeli reménységére: Ef 1:13-14, 21; 2:7; 4:30; 5:5? Mit jelent ez a reménység a számunkra most?

EMBERI BÖLCSESSÉG VAGY ISTEN BÖLCSESSÉGE

„Hogy a ti hitetek ne emberek bölcsességén, hanem Istennek erején nyugodjék” (1Kor 2:5).

„Korunkra jellemző a hűtlenség, a hitehagyás. A világban az önteltség és az önfelmagasztalás lelkülete mutatkozik meg. Az emberek azzal kérkednek, hogy megvilágosodtak, ami valójában elvakító elbizakodottság, mert szemben állnak Isten nyilvánvaló Szavával. Sokan magasztalják az emberi értelmet, bálványozzák az emberi bölcsességet és emberek véleményét Isten kinyilatkoztatott bölcsessége fölé helyezik... Az önmagukat keresztényeknek vallók hatalmas tömegei nem értik, milyen veszélyes Isten törvényének a megszegése. Nem ismerik fel, hogy a megváltás csakis Krisztus vére árán lehet a miénk...

Az emberek Isten Igéjénél értékesebbnek tartják a csalóka filozófiát és a tudományt - amit tévesen hívnak annak. Nagy mértékben teret nyert az a felfogás, hogy az ember megváltásához nincs szükség az isteni Közbenjáróra. A világ úgynevezett bölcsei különféle elméleteket dolgoztak ki az ember felemeléséért, amelyeket inkább elhisznek, amelyekben jobban bíznak, mint Isten igazságában, ahogyan azt Krisztus és apostolai tanították.

Az Úr szeretné, ha mindannyian egyénileg kutatnánk az Írásokat, hogy megismerjük a nagyszerű megváltási tervet, és amennyire az emberi elme számára lehetséges, befogadjuk ezt a hatalmas témát, így Isten Lelke által megvilágosítva megértenénk a szándékát. Szeretné, ha felfognánk valamit szeretetéből, ami miatt engedte meghalni Fiát, hogy szembeszálljon a gonoszszággal, eltávolítsa Isten alkotásaiból a bűn szennyező foltjait és Krisztus nekünk tulajdonított igazsága által visszaállítsa az elvesztett, nemesítse és felemelje a lelket eredeti tisztaságára. Az elbukott emberi faj helyreállításának egyedüli módja a vele egyenrangú, isteni tulajdonságokkal bíró Fia odaajándékozása volt...

Isten olyan tulajdonságokkal ruházta fel az embereket, hogy képesek vagyunk méltányolni Őt, és bár az ember fellázadt Isten ellen és megpróbálta mások imádatával kitölteni a helyét, egyedül az igaz Isten képes megadni azt, ami után a lélek vágyódik” (Ellen G. White: *That I May Know Him*. 206. o.).